

2020/2126(INI)

13.01.2022

ATZINUMS

Sniegusi Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par DFS 2021.–2027. gadam: cīņa pret oligarhiskām struktūrām un ES līdzekļu aizsardzība pret krāpšanu un interešu konfliktu (2020/2126(INI))

Atzinuma sagatavotājs: *Attila Ara-Kovács*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

Budžets, kas paredzēts vispārējām interesēm lauksaimniecības jomā

1. uzsver, ka kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) līdzekļi veido aptuveni 31 % no ES 2021.–2027. gada budžeta un ka tādēļ ir lielāka atbildība tos aizsargāt pret jebkāda veida ļaunprātīgu izmantošanu, korupciju vai interešu konfliktiem, kas kaitē sabiedriskās politikas tēlam un to Eiropas iedzīvotāju interesēm, kuri veic iemaksas šajā budžetā; uzsver, ka šie līdzekļi, ja tos pienācīgi izmanto, būtiski atbalsta pārtikas ražošanu Savienībā; atkārtoti norāda, ka Komisijai un dalībvalstīm ir kopīga atbildība par to īstenošanu, pārvaldību un pareizu izlietojumu; turklāt norāda, ka kļūdu īpatsvars dabas resursu izdevumu kategorijā tagad ir stabilizējies mazāk nekā 2 % apmērā un ka kļūdu īpatsvars tiešajiem maksājumiem ir ievērojami zemāks par šo rādītāju;

Ziņošanas un kontroles sistēmu sadarbība

2. atzinīgi vērtē Budžeta kontroles komitejas pieprasīto pētījumu “50 lielākie KLP un Kohēzijas fondu saņēmēji katrā ES dalībvalstī” un uzsver, ka ir svarīgi konsolidēt, racionalizēt un saskaņot ES ziņošanas sistēmas, tostarp izmantojot ES līmeņa kopīgas datubāzes, un nodrošināt to sadarbību, lai iegūtu datus un informāciju, kas ļauj pārbaudīt un salīdzināt īpašumtiesību struktūras dažādās dalībvalstīs; turklāt uzsver, ka ziņošanas sistēmās par KLP un kohēzijas politikas līdzekļiem ir jāparedz informācija par galasaņēmējiem, lai varētu analizēt reģistrētos līdzekļus; uzskata, ka šajā nolūkā būtu jāsaņem informācijas izpaušanas prasības, kā arī datu formāti, kas atbilst atvērto datu prasībām, ar rādītājiem, kas noteikti, lai varētu identificēt galasaņēmējus, mātesstruktūras un galīgos faktiskos īpašniekus valsts un ES līmeņa datubāzēs; uzskata, ka lielāka pārredzamība ir izšķirošs faktors krāpšanas un interešu konfliktu atklāšanā; mudina dalībvalstis publicēt šos datus vienotā mašīnlasāmā formātā un nodrošināt informācijas savstarpēju izmantojamību; šajā sakarībā aicina uzlabot sadarbību starp dalībvalstīm;
3. mudina dalībvalstis atbalstīt zemes īpašumtiesību sistēmu, zemes gabalu identifikācijas sistēmas, dzīvnieku identifikācijas sistēmas un integrētās administrācijas kontroles sistēmas (IAKS) sadarbību, lai panāktu pārredzamību attiecībā uz galīgajiem faktiskajiem lietotājiem un slēptiem mātesuzņēmumiem ar meitasuzņēmumiem dažādās dalībvalstīs, tādējādi atvieglojot un uzlabojot pārbaudes procesu;

KLP pirmā pīlāra pasākumi

4. norāda uz jaunajā KLP iekļauto ES mēroga definīciju “aktīvi lauksaimnieki”, kuras mērķis ir nepieļaut, ka privātpersonas un uzņēmumi saņem atbalstu no KLP, ja viņu uzņēmējdarbība nav lauksaimnieciska vai arī par tādu uzskatāma ļoti attālināti; tomēr uzsver, ka nav panākts pietiekams progress cīņā pret oligarhiskām struktūrām; šajā sakarībā uzsver, ka, lai gan pēdējos gados ir samazinājies ar Savienības ieņēmumiem un izdevumiem saistītu krāpšanas un pārkāpumu gadījumu skaits, ir jādarā vairāk, lai

novērstu to, ka oligarhi ļaunprātīgi izmanto KLP finansēšanas sistēmu; norāda, ka tas lielā mērā ir saistīts ar visu KLP budžeta galasaņēmēju ierobežoto pārredzamību; atzinīgi vērtē regulā par KLP finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību Parlamenta ierosināto jauno pienākumu dalībvalstīm no 2023. gada vākt un publiskot informāciju par to saņēmēju grupu, kurām pieder KLP atbalstīta lauksaimniecības zeme, tostarp mātesuzņēmumu, identitāti; uzsver, ka Savienības finanšu interešu aizsardzībai un Savienības ticamības un objektivitātes saglabāšanai programmu izdevumos arī turpmāk vajadzētu būt Savienības un tās dalībvalstu prioritātei;

Pārdale un maksimālā apjoma noteikšana

5. uzsver nepieciešamību vēl vairāk uzlabot līdzsvaru starp maziem un lieliem atbalsta saņēmējiem un nodrošināt mērķtiecīgāku atbalstu dalībvalstu līmenī, īpašu uzmanību pievēršot gados jauniem lauksaimniekiem; pauž nožēlu par to, ka viens no galvenajiem KLP mērķiem, proti, sniegt labumu un atbalstu tiem, kas apstrādā zemi, joprojām ir tālu no ideāla; tādēļ aicina dalībvalstis izmantot dažādus pārdales instrumentus (tostarp maksimālā apjoma noteikšanu), lai nodrošinātu līdzekļu taisnīgāku sadali, tostarp pārsniedzot minimālās prasības; pauž nožēlu par to, ka maksimālā apjoma noteikšana jaunajā KLP joprojām ir brīvprātīga, un mudina dalībvalstis piemērot tiešo maksājumu maksimuma noteikšanas noteikumus, tostarp mātesstruktūru līmenī; atkārtoti norāda, ka KLP atbalsts būtu jāsniedz aktīviem lauksaimniekiem;
6. atgādina, ka saimniecību struktūra dalībvalstīs ir ļoti atšķirīga, tāpēc KLP dalībvalstīm ir pieejams plašs brīvprātīgu pasākumu klāsts, kurus izmanto, lai pārdalītu maksājumus;

ARACHNE plašāka izmantošana

7. uzsver, ka *ARACHNE* — IT rīks, kas izstrādāts datu vākšanai un sasaistei (datizracei) nolūkā noteikt krāpšanas riska rādītājus saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, varētu būt galvenais instruments, kā nodrošināt KLP līdzekļu saņēmēju pārredzamību; atgādina, ka *ARACHNE* nav vēl pilnībā piemērota visām KLP intervencēm un ka Komisija 2025. gadā iesniegs ziņojumu, kurā novērtēta tās izmantošana un sadarbība ar dažādām valstu sistēmām, lai potenciāli paplašinātu tās izmantošanu dalībvalstīs; cer, ka tikmēr kopējo datizraces pieeju varēs attiecināt arī uz pārējiem KLP izdevumiem;
8. norāda uz *ARACHNE* datu izguves programmas brīvprātīgu izmantošanu 2023.–2027. gada plānošanas perioda sākumā, taču uzsver, ka ar to nepietiek; pauž nožēlu par to, ka sarunās par KLP reformu netika pieņemta obligāta *ARACHNE* izmantošana; atkārtoti aicina paplašināt datizraces un pārredzamības pieeju, ko pašlaik izmanto tikai ieguldījumu finansēšanai saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulu, un to attiecināt uz visām pirmā un otrā pīlāra maksājumu jomu kontrolēm; uzsver, ka ir svarīgi, lai *ARACHNE* kļūtu obligāta dalībvalstīm, jo īpaši saistībā ar lauksaimniecības fondu pārvaldību, lai panāktu lielāku pārredzamību attiecībā uz mātesstruktūrām un KLP līdzekļu galīgajiem faktiskajiem īpašniekiem; turklāt uzsver, ka ir svarīgi attiecībā uz KLP līdzekļiem obligāti izmantot agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmu, lai uzlabotu pārredzamību attiecībā uz nodokļu maksātāju naudas izmantošanu un pastiprinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību; uzsver, ka *ARACHNE*, *EDES* un institucionālo un valstu datubāžu sadarbība un saskaņošana ir izšķirīgi svarīga, lai varētu nodrošināt efektīvu

informācijas apmaiņu ar mērķi novērst un atklāt krāpšanu, kas skar ES budžetu;

9. aicina Komisiju pēc iespējas drīzāk izveidot visaptverošu reāllaika uzraudzības sistēmu, kurā būtu jāapkopo informācija par visām subsīdijām, kas saņemtas no KLP pirmā un otrā pīlāra, tostarp publiski pieejama informācija par saikni starp uzņēmumiem un faktiskajiem īpašniekiem ES līdzekļu izmantošanā;

Krāpšanas novēršana un atklāšana

10. mudina Komisiju stiprināt krāpšanas novēršanas un atklāšanas spējas, tostarp stiprināt privātpersonu un ieinteresēto personu veiktu ziņošanu un signalizāciju un izstrādāt un labāk izmantot IT krāpšanas atklāšanas rīkus, un piemērot stingrākas sankcijas tiem, kas izmanto līdzekļus citiem mērķiem, nevis tiem, kuriem tie bija paredzēti; uzsver, ka sarunās par jauno KLP Parlaments uzstāja uz efektīvām uzraudzības un kontroles sistēmām, lai novērstu riskus, ko ES finanšu interesēm varētu radīt jaunā KLP īstenošanas modeļa ieviešana, kas ES lauksaimniecības fondu pārvaldības un kontroles jomā paredz būtisku uzdevumu pārnesei no Eiropas līmeņa struktūrām uz valstu pārvaldes iestādēm; šajā sakarībā uzsver Parlamenta apņemšanos pārbaudīt, kā dalībvalstis īsteno Komisijas apstiprinātos KLP stratēģiskos plānus, un nodrošināt, ka Komisija pilda pienākumus, kuri tai noteikti Līgumos un kurus likumdevēji tai paredzējuši KLP regulās;

ES struktūras, kas iesaistītas cīņā pret krāpšanu un finansējuma ļaunprātīgu izmantošanu

11. atzinīgi vērtē to, ka ir izveidota Eiropas Prokuratūra (*EPPO*), kas ir pilnvarota izmeklēt noziegumus pret ES budžetu, nodot kriminālvajāšanai un saukt pie atbildības par tiem, jo tas ir svarīgs līdzeklis cīņā pret krāpšanu un organizēto noziedzību Eiropas Savienībā; uzsver, cik svarīga ir ciešāka sadarbība un koordinācija starp dalībvalstīm un attiecīgajām ES struktūrām, kas iesaistītas cīņā pret krāpšanu un finansējuma ļaunprātīgu izmantošanu (Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), Eiropas Revīzijas palāta, *Eurojust* un *EPPO*); turklāt aicina dalībvalstis nodrošināt, ka kompetentās valsts iestādes ir pietiekami finansētas un labi apmācītas, lai efektīvi pildītu savus pienākumus attiecībā uz ES budžeta aizsardzību; uzskata, ka interešu konfliktu un krāpšanas apkarošanai ir vajadzīga ne tikai visaptveroša informācijas un uzraudzības sistēma, kas sniedz skaidru un precīzu priekšstatu par KLP līdzekļu sadalījumu, bet arī *OLAF* lomas palielināšana; aicina *OLAF* pastiprināt centienus un modrību attiecībā uz interešu konfliktu gadījumiem un pret oligarhu struktūrām, jo īpaši visās tajās dalībvalstīs, kurās šie gadījumi tiek konstatēti biežāk; uzsver, ka šāda veida finansējuma ļaunprātīga izmantošana kaitē nodokļu maksātāju naudai un ES finanšu interesēm; atzinīgi vērtē *OLAF* un Eiropas Revīzijas palātas darbu; atgādina par Ombuda lēmumu (Lieta 1782/2019/*EWM*) par to, ka vajadzētu būt iespējai piesaistīt individuālus publiskos maksājumus zemes gabaliem, par kuriem tie ir piešķirti, lai samazinātu iespējamās krāpšanas un ES līdzekļu ļaunprātīgas izmantošanas iespējamību;
12. aicina Komisiju nodrošināt, ka Piektais direktīva par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu tiek pilnībā un pareizi īstenota visās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz faktisko īpašnieku publisko reģistru un trastu faktisko īpašnieku reģistru ieviešanu;

13. atgādina, ka ar Regulas (ES) Nr. 1306/2013 60. pantu ir ieviesta apiešanas klauzula pret mākslīgi radītiem nosacījumiem priekšrocību iegūšanai;
14. mudina plašāk izmantot ES *Copernicus* novērošanas programmu, lai atklātu neatbilstības starp deklarētajiem un faktiski apstrādātajiem zemes gabaliem;

Interesu konflikti un zemes sagrābšana

15. atgādina par Čehijas premjerministra *Andrej Babiš* lietu — lai arī 2017. gada februārī “Agrofert” tika nodots diviem trasta fondiem, revidenti ir secinājuši, ka viņš joprojām ir “Agrofert Holding” faktiskais īpašnieks un tādējādi atrodas interešu konfliktā;
16. pauž bažas par augsta līmeņa interešu konfliktiem un oligarhu īstenotu zemes sagrābšanu, īpaši, kad tajos ir iesaistītas publiskā sektora iestādes un valdības; šajā sakarībā aicina Komisiju veikt papildu pārbaudes attiecībā uz dalībvalstīm un mudina Komisiju un dalībvalstis nekavējoties pastiprināt pasākumus pret zemes sagrābšanu, nelikumīgiem konkursiem vai citām piešķiršanas procedūrām un ES līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu; uzsver, ka zemes sagrābšana un zemes koncentrēšana ir prakse, kas negatīvi ietekmē vietējo kopienu ekonomisko un sociālo labklājību un paaudžu maiņu, piespiežot daudzas lauku saimniecības, galvenokārt maza mēroga lauku saimniecības, pārtraukt saimniecisko darbību, un tādējādi traucē piekļūt zemei un izveidot jaunas lauku saimniecības; aicina dalībvalstis nekavējoties rīkoties, lai novērstu zemes sagrābšanu un ārkārtīgi lielu zemes koncentrāciju; turklāt aicina nošķirt zemes sagrābšanu no maza lauksaimniecības zemes gabalu uzkrāšanas, ko veic, lai samazinātu lielo sadrumstalotību un izveidotu ekonomiski dzīvotspējīgas lauksaimniecības vienības; aicina dalībvalstis ievērot ES Finanšu regulu un jo īpaši īstenot 61. pantu par interešu konfliktiem un piemērot to visiem ES finansējuma maksājumiem; aicina Komisiju nodrošināt atbilstību 61. pantam un izvērtēt interešu konfliktu ietekmi uz līdzekļu izmantošanu, cīņu pret oligarhiem un subsīdiju ļaunprātīgu izmantošanu;
17. aicina Komisiju palielināt tās izvērtēšanas procesu politiskā aspekta nozīmi, jo īpaši attiecībā uz iespējamiem interešu konfliktiem, kas izriet no virpuļdurvju efekta;

Tiesiskums

18. mudina Komisiju ātri vērsties pret tiesiskuma principa pārkāpumiem dalībvalstīs, kas nopietni apdraud ES līdzekļu taisnīgu, likumīgu un objektīvu sadali; uzsver, ka pastāv nepārprotama saikne starp tiesiskuma ievērošanu un KLP līdzekļu pareizu izlietošanu, un norāda, ka ir svarīgi aizsargāt visus ES līdzekļus; mudina Komisiju būt īpaši vērīgai tiesiskuma jautājumos un vajadzības gadījumā aktivēt tās proporcionālo sankciju sistēmu;

Pārredzamība lēmumu pieņemšanas procesā

19. uzsver, ka lēmumu pieņemšanas procesā ļoti svarīgi ir ievērot pilnīgu pārredzamību, kas ir veids, kā novērst interešu konfliktus; uzsver, ka tādēļ efektīvas pārvaldības un kontroles sistēmas katrā dalībvalstī ir būtisks nosacījums Savienības finanšu darījumu likumībai un pareizībai.

**INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	11.1.2022
Galīgais balsojums	+: 42 -: 3 0: 3
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropė, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Eric Andrieu, Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAĶSTA**

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
The Left	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropė, Sarah Wiener

3	-
ID	Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas

3	0
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca
Renew	Martin Hlaváček

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas